

Sag C-326/22**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

13. maj 2022

Forelæggende ret:Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie
(Polen)**Afgørelse af:**

18. marts 2022

Sagsøger:

Z. sp. z o.o.

Sagsøgt:

A. S.A.

Hovedsagens genstand

Påstand om at sagsøgte (bank) tilpligtes at fremlægge forbrugerkreditaftaler, som ifølge sagsøgeren er nødvendige for at fremsætte et eventuelt krav mod sagsøgte om tilbagebetaling af renteauafhængige kreditomkostninger.

Genstand og retsgrundlag for forelæggelsen

Fortolkning af artikel 16, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF (EFT 2008, L 133, side 66); artikel 267 TEUF.

Præjudicielle spørgsmål

Skal artikel 16, stk. 1, i direktiv 2008/48, sammenholdt med princippet om EU-rettens effektivitet, fortolkes således, at en forbruger eller en erhvervsdrivende, til hvem forbrugeren har overdraget de rettigheder, denne er tillagt i medfør af

direktivet, på dette grundlag kan kræve udlevering af en kopi af aftalen (og de forretningsbetingelser, der udgør en del af aftalen) af långiver, og de oplysninger om tilbagebetaling af lånet, som er nødvendige for at verificere rigtigheden af opgørelsen af det beløb, der er udbetalt til forbrugeren som godtgørelse for en del af de samlede omkostninger ved lånet i forbindelse med dets førtidige indfrielse, og som er nødvendige for at anlægge et søgsmål om en mulig tilbagebetaling af ovennævnte beløb?

Anførte EU-retlige bestemmelser og Domstolens praksis

Artikel 16, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF

Domstolens dom af 19. juni 1990, Factortame m.fl., C-213/89, EU:C:1990:257

Relevante nationale retsfor skrifter

- 1) Artikel 49, stk. 1 og 2, i Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dziennik Ustaw af 2022, position 246) (lov af 12.5.2011 om forbrugerkredit (herefter »forbrugerkreditloven«)).
- 2) Artikel 19, stk. 1, artikel 98, stk. 1, artikel 130, stk. 1 og 2, artikel 130^{1a}, stk. 1-3, artikel 187, stk. 1, pkt. 1, og artikel 248, i Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dziennik Ustaw af 2021, position 1805) (lov af 17.11.1964, den civile retsplejelov, herefter »civilretsplejeloven«).
- 3) Artikel 123, stk. 1, første punktum, i Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dziennik Ustaw af 2020, position 1740) (lov af 23.4.1964, den civile lovbog, herefter »civillovbogen«)

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsfor handlingerne i hovedsagen

- 1 Sagsøgte (bank) indgik med flere af sagsøgerens retsforgængere (forbrugerne) forbrugerkreditaftaler.
- 2 Lånene, der blev optaget af individuelle forbrugere, blev tilbagebetalt førtidigt.
- 3 Forbrugerne, der har indgået individuelle forbrugerkreditaftaler med sagsøgte, har overført deres krav om tilbagebetaling i henhold til artikel 49, stk. 1, og 2, sammenholdt med artikel 6, punkt 6, litra a) og b), i forbrugerkreditloven (tilbagebetaling af renteauafhængige kreditomkostninger) til sagsøgeren, hvilket de har ret til i forhold til sagsøgte.

- 4 Sagsøgeren, der har erhvervet disse krav, kræver, at sagsøgte skal udlevere disse forbrugerkreditaftaler sammen med forretningsbetingelserne, tillægsaftalerne, herunder forsikringsaftalerne og andre almindelige betingelser samt specifikke oplysninger, idet de nævnte forbrugere ikke har kopier af disse aftaler (de har mistet dem).
- 5 Derudover har sagsøgeren fremsat en påstand om, at sagsøgte tilpligtes at foretage bestemte handlinger ved at afgive specifikke oplysninger relateret til den indgåede kreditaftale.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 6 Det er ubestridt, at sagsøgte og sagsøgerens retsforgængere var forbundet af kreditaftaler.
- 7 Sagsøgte har nægtet at imødekomme sagsøgerens krav og har gjort gældende, at der ikke foreligger noget retsgrundlag for at udlevere de anmodede dokumenter i form af aftaler til sagsøgeren (såvel som til dennes retsforgængere), selv om forbrugerne, som det er tilfældet i denne sag, har frigjort sagsøgte fra bankhemmeligheden, og har bemyndiget sagsøgeren til at anmode om udlevering af de kreditaftaler, der forbinder sagsøgte med de individuelle forbrugere.

Kort fremstilling for begrundelsen for forelæggelsen

- 8 Efter den forelæggende rets opfattelse opstår der et spørgsmål, der kræver en fortolkning af EU-retten, nærmere bestemt artikel 16, i direktiv 2008/48 sammenholdt med EU-rettens effektivitetsprincip. Både EU-lovgiver og den nationale lovgiver, der stræber efter en stærk forbrugerbeskyttelse, har fastsat bestemmelser om muligheden for at få godtgjort nogle af de omkostninger, der er betalt i forbindelse med den indgåede kreditaftale, i tilfælde af førtidig indfrielse. Imidlertid fremgår det af bestemmelserne i national ret, at eksistensen af dette krav skal påvises af sagsøgeren (forbrugeren), hvilket ikke kan finde sted uden at der fremlægges bevis for retten i form af en aftale.
- 9 Det ser ud til, at det uden en aftale og oplysninger om metoden til tilbagebetaling af lånet, er umuligt for forbrugeren at vurdere følgende: for det første rigtigheden af de renteauafhængige kreditomkostninger, der er beregnet af långiveren, og som skal tilbagebetales, og for det andet at foretage en økonomisk vurdering af rentabiliteten ved at anlægge et søgsmål. Dette forårsager igen alvorlig tvivl om effektiviteten af forbrugers ret til godtgørelse af den forholdsmæssige del af de renteauafhængige kreditomkostninger i en situation, hvor forbrugeren ikke kan verificere om og med hvilket beløb den pågældende er berettiget til en godtgørelse for renteauafhængige kreditomkostninger.
- 10 Den forelæggende ret har anført, at forbrugeren ikke har en forpligtelse til at opbevare en kopi af aftalen. Normalt har forbrugeren imidlertid ikke tekniske

muligheder for permanent sikring af kopier af indgåede aftaler, idet parterne i de aftaler, som forbrugerkreditlovens artikel 49 vedrører, sædvanligvis er personer med lave indkomster, der indgår adskillige kortfristede lån, der opfylder definitionen af forbrugerslån. I denne situation er det muligt, at forbrugerne mister kopier af aftaler, der er udstedt til dem, og at mange af dem ikke længere har en kopi af aftalen, hvilket forhindrer dem i effektivt at efterprøve deres krav i forhold til långiveren i henhold til forbrugerkreditlovens artikel 49.

- 11 Det er almindelig praksis at tilbagebetale det forrige lån ved at indgå en ny forpligtelse. I en sådan situation overføres midlerne ikke til forbrugerens konto, og derfor har den pågældende ingen nøjagtige oplysninger om, hvornår gælden blev tilbagebetalt.
- 12 Forbrugernes situation forbedres ikke af det faktum, at han eller hun kan henvende sig til private virksomheder, der yder gældsoplysninger. Dette er forbundet med yderligere gebyrer, der kan være en hindring for at forfølge et krav, der tilkommer forbrugeren i henhold til EU-retten. Desuden er sådan information ikke fuldstændig og behøver ikke at indeholde oplysninger om alle de forpligtelser, der er indgået.
- 13 Selv om de nationale bestemmelser giver mulighed for, at en bestemt person kan forpligtes til at udlevere specifikke dokumenter (civilretsplejelovens artikel 248), kan en sådan forpligtelse ikke anvendes for at formulere påstanden, og vil kun finde anvendelse efter, at sagen er blevet fremmet til realitetsbehandling.
- 14 Imidlertid er betingelsen for at anlægge et søgsmål, at påstanden skal angives (civilretsplejelovens artikel 187, stk. 1, pkt. 1), hvilket ikke er muligt uden at forbrugeren eller dennes retsefterfølger er i besiddelse af låneaftalen og oplysninger om datoen for tilbagebetaling af lånet. I en sådan situation bliver retsformanden nødt til at anmode parten om at supplere formelle mangler ved påstanden (civilretsplejelovens artikel 130, stk. 1), og som en konsekvens heraf – i tilfælde af manglende evne til at supplere den – kan stævningen afvises, hvilket vil indebære, at den ikke vil få nogen af de virkninger, som loven tillægger indgivelse af en stævning (civilretsplejelovens artikel 130, stk. 2).
- 15 Forbrugeren, som er repræsenteret af en professionel fuldmægtig, vil også risikere at få sin stævning afvist uden, at den pågældende anmodes om at berigtige den (civilretsplejelovens artikel 130^{1a}), herunder eventuelt at berigtige processkriftet indenfor en uge fra modtagelsen af afgørelsen om afvisning (civilretsplejelovens artikel 130^{1a}, stk. 3).
- 16 Hvis forbrugeren imidlertid formulerer sin påstand vilkårligt, ville den pågældende, i tilfælde af, at kravet overstiger det beløb, der faktisk tilkommer forbrugeren, udsætte sig for risikoen for at tabe sagen og at skulle bære sagsomkostningerne. I henhold til polsk retspraksis vil sagsøgeren, der trækker sin stævning tilbage eller hvis påstand er blevet afvist, tabe sagen, bortset fra tilfælde, hvor den sagsøgte erlægger betalingen i løbet af sagens behandling.

- 17 I national retspraksis antages det naturligvis, at sagsøgeren kan godtgøre, at det var nødvendigt at anlægge et søgsmål for at gøre sine rettigheder gældende, og i dette tilfælde vil den pågældende ikke tilpligtes at betale de ovennævnte omkostninger. Situationen, der er genstand for hovedsagen, er ikke omfattet af den faste retspraksis, hvorfor det er muligt, at nogle domstole i en sådan situation vil overveje, om forbrugeren selv – på grund af låneaftalens bortkomst – bærer skylden for ikke at være i stand til at præcisere kravets størrelse og derfor bør bære sine egne omkostninger. Hvis en person, der anlægger et søgsmål, og herefter delvist hæver søgsmålet, ikke belastes af omkostninger, udgør en sådan situation en undtagelse fra princippet om parternes ansvar for resultatet af retssagen (civilretsplejelovens artikel 98, stk. 1). Denne undtagelse er underlagt en indskrænkende fortolkning, hvilket rejser en betydelig usikkerhed for forbrugeren i relation til at anlægge et søgsmål.
- 18 Hvis forbrugeren fremsatte en påstand om et mindre beløb, end det, der tilkommer den pågældende, kunne forbrugeren risikere, at det resterende beløb blev forældet. Det antages i fast national retspraksis, at det fremgår af civilretsplejelovens artikel 123, der specificerer, hvornår forældelsesfristen afbrydes, at indgivelse af en stævning afbryder forældelsen, men kun for så vidt angår den del af kravet, der er blevet fremsat i stævningen.
- 19 Undtagelsen fra denne regel gælder kun for påstande, der ikke kan kvantificeres på tidspunktet for anlæggelsen af søgsmålet, da de er resultatet af rettens værdiansættelse af en bestemt ejendom på et bestemt tidspunkt. I det foreliggende tilfælde foreligger denne situation ikke.
- 20 Den manglende kopi af låneaftalen tillader heller ikke forbrugeren at estimere, om det overhovedet betaler sig at gøre sit krav gældende, eller at kontrollere, om lånet blev opgjort korrekt efter den førtidige tilbagebetaling. Forbrugeren er aftalens svage part, og i modsætning til virksomheder, har denne ikke værktøjer, der gør det muligt at opbevare hvert vigtigt dokument i intakt form. Bortkomsten af en kopi af den aftale, som er modtaget ved aftalens indgåelse, medfører derfor, at forbrugeren reelt fratages muligheden for at forfølge sine krav i henhold til forbrugercreditlovens artikel 49, stk. 1 og 2 (dvs. krav baseret direkte på artikel 16, i direktivet 2008/48) og muligheden for at overveje, om det er relevant at forfølge disse krav.
- 21 Af Domstolens faste praksis følger en forpligtelse for nationale domstole til at sikre den fulde virkning af EU-retten. Dette krav betyder også, at domstolene i en situation, hvor det er nødvendigt, har ret til at anvende midler, som national lov ikke forudsætter (Domstolens dom af 19.6.1990, Factortame m.fl., C-213/89, EU: C:1990:257). Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt der i lyset af effektivitetsprincippet i artikel 16 i direktiv 2008/48 følger en ret til at anmode om dokumenter såsom en forbrugerlåneaftale, der er blevet førtidigt indfriet, og oplysninger om datoen og størrelsen af det tilbagebetalte lånebeløb, hvis det er nødvendigt at for at vurdere legitimiteten af søgsmålet såvel som for en effektiv

anlæggelse af søgsmålet, uden at forbrugeren derved risikerer at pådrage sig at godtgøre modparten sagsomkostningerne eller at en del af kravet forældes.

- 22 Hvis det ikke er muligt for forbrugeren at fremsætte en sådan påstand, ville gøre håndhævelsen af den pågældendes rettigheder i henhold til artikel 16 i direktiv 2008/48 meget vanskelig. At anlægge et søgsmål ville føre til en betydelig risiko, der kan afskrække forbrugeren fra at forfølge ovennævnte krav.
- 23 Aftalens bortkomst fratager også forbrugeren retten til at vurdere, om det overhovedet er nødvendigt og formålstjenligt at forfølge sit krav ad rettens vej. Forbrugeren eller en anden person, der er indtrådt i den pågældendes rettigheder (som et resultat af en overdragelse af fordringer), har derfor ikke nogen mulighed for klart at bestemme sin retsstilling, hvilket også kan afskrække den pågældende fra at fremsætte et krav mod långiveren. Alle disse omstændigheder betyder, at de ovennævnte personer på den ene side ikke kan bestemme deres rettigheder i forhold til långiveren, og på den anden side, at det er meget vanskeligt at forfølge disse rettigheder (på grund af de alvorlige risici for sagsøgeren, der er forbundet med et sagsanlæg), hvis de – på trods den manglende adgang til grundlaget for at foretage en entydig vurdering af legitimiteten af deres krav – beslutter sig for at anlægge et søgsmål.